

Marijonų vienuolija – „Draugo“ globėja jau beveik 90 metų

Audronė V. Škiudaitė

▲ Marijonų vienuolijos įkūrėjas, šiandien Palaimintasis Jurgis Matulaitis

Dvasinės akademijos vicerektorius kun. Jurgis Matulaitis. Susitaręs su kun. Senkum ir gavęs popiežiaus šv. Pijaus X pritarimą jis 1909 m. slapta atnaujino Marijonų vienuolijos veikimą ir įsteigė naujokyną, kurį, vengdamas rusų įsikišimo, 1911 m. perkėlė į Šveicariją. Jis paruošė naujus vienuolijos įstatus. Netrukus į atnaujintą vienuoliją įstojo kun. Pranciškus Būčys, kun. Jonas Totoraitis ir kiti.

Į Šiaurės Ameriką Marijonai vienuoliai atvyko misionieriauti po Pirmojo pasaulinio karo, patyrę, kad čia lietuvių parapijose trūksta kunigų. Tėvas kun. Jurgis Matulaitis su dviem marijonais vienuoliais – kun. Feliksu Kudirka ir Julijonu Kazaku pirmiausia atvyko į Čičagą ir prie Šv. Mykolo bažnyčios šiaurinėje miesto dalyje įsteigė Religinis namus, po to persikėlė į Aušros Vartų parapiją vakarinėje dalyje. Taip 1913 m. Amerikoje prasidėjo marijonų Amerikos vikariatas.

Marijonų vienuolija įkurta Lenkijoje 1673 m. Jos įkūrėjas – kun. Stanislovas Papczynskis. Lietuvoje pirmasis vienuolynas atsirado Marijampolėje 1750 m. Kunigai vienuoliai dėvėjo baltus abitus. Vėliau atsirado daugiau vienuolynų. Pagrindinis jų uždavinys buvo mokymas bei auklėjimas ir pastoracija. Po 1863 m. sukilimo rusų valdžia uždarė visus marijonų vienuolynus, išskyrus marijampoliškį, į kurį liepė sutraukti visus vienuolius ir laikyti, kol jie išmirs. Buvo uždrausta priimti naujus narius.

1908 m. buvo palikęs tik vienas baltasis vienuolis Vincentas Senkus; vienuolynas formaliai buvo uždarytas 1904 m. Nuo visiško žlugimo vienuoliją išgelbėjo Petrapilio

▲ Marijonų vienuolijos įkūrėjo palaimintojo Jurgio Matulaičio tėviškės vietoje, Lūginės kaime, netoli Marijampolės, ant Šešupės kranto, pastatyta koplyčia

▲ Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios Jėzaus Širdies koplyčia, kur 1934 m. iš Kauno katedros perkelti Palaimintojo Jurgio Matulaičio palaikai

◀ Palaimintojo Jurgio Matulaičio kapas Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje, Jėzaus Širdies koplyčioje, kur palaikai 1934 m. buvo perkelti iš Kauno katedros kriptos. Algirdo Girininko nuotraukos

▲ Kun. Donald Petraitis, MIC, su Marijonų vienuolijos bendradarbiais. 1977-05-22

1919 m. Amerikoje įsisteigusi Marijonų vienuolija, gelbėdama Kunigų vienybės idėją leisti katalikišką laikraštį, perėmė „Draugą“, suorganizavusi Lietuvių katalikų spaudos draugiją.

1930 m. buvo įsteigta Amerikos Šv. Kazimiero provincija. Marijonai dirbo parapijose, mokyklose (Darien, Plano, Yorkvilly, IL; Šv. Petro ir Povilo parapijoje Kenosha, WI), misijose, Marianapolyje (Thompson, CT) vedė akademiją, turėjo seminariją ir noviciatą.

Po Antrojo pasaulinio karo Marijonų vienuoliją papildė vienuoliai ir kunigai marijonai, pasitraukę iš Lietuvos arba karo užklupti Europoje. Vienas iš svarbių pokarinio vienuolijos veiklos tikslų iki pat 2009-ųjų metų buvo „Draugo“ dienraščio leidimas.

Kai 1919 m. marijonai perėmė laikraštį, jis jau buvo atkeltas į Chicagą ir ėjo dienraščiu. Perėmus leidybą redakcija, administracija ir spaustuvė buvo įkurdinta nupirkta 4 aukštų pastate Oakley ir 23 Pl. gatvių kampe, kur įsikūrė ir vienuoliai (čia laikraštis išsilaikė 37-erius metus). „Draugo“ 90-mečio leidinyje kun. V. Rimšelis, MIC, buvęs „Draugo“ vyr. redaktorius, rašė, kad

„Draugo“ spaustuvėje kasdien visą laiką dirbo penki marijonai broliai, neskaičiuodami darbo valandų. Tame darbe 15 brolių savo gyvybes paaukojo Dievui. Jie dirbo ne už pinigą taip, kaip ir vienuoliai kunigai“. Tai svarbu paminėti, nes „Draugas“ finansiškai klestėjo būtent tada, kai redaktoriai ir spaustuvės darbuotojai buvo vienuoliai, kurie negali gauti jokio atlyginimo. Tai buvo viena laikraščio ilgaamžiškumo priežasčių – laikraščio leidimas mažiau kainavo, o vienuolių altruizmas pasauliečiams darė įspūdį ir kėlė pasitikėjimą. Bet laikai pasikeitė – brolių „Drauge“ jau nebėra keletas dešimtmečių – senieji mirė ar pasiligojo, o jaunu neatsirado.

1957 m. pastatytos specialios patalpos Chicagoje, 4545 W. 63th Street, kuriose „Draugo“ dienraštis buvo leidžiamas iki šių dienų. Sklinda kalbos, kad situacija keičiasi. Kas laukia „Draugo“? – klausiamo Draugo fondo direktorių tarybos pirmininkės Marijos Remienės:

– Amerikoje buvo įsteigtos dvi tėvų Marijonų provincijos: lietuvių Šv. Kazimiero provincija ir lenkų Šv. Stanislovo provincija. Sumažėjus pašaukimu į kunigus 2008 m. buvo panaikintos abi provincijos ir įsteigta viena provincija, pavadinta „BLESSED VIRGIN MARY BVM, MOTHER OF MERCY PROVINCE“. Provincijolu buvo išrinktas portugalų kilmės amerikietis marijonas kunigas Dan Cambra (buvęs Šv. Kazimiero provincijos narys). 2008 m. gruodžio 30 d. į „Draugo“ direktorių tarybos posėdį atvyko provincijolas kun. Dan Cambra su 6 marijonais kunigais, kurie jau lietuviškai nekalba. Provincijolas priminė balandžio mėn. rašytą laišką direktorių tarybai, kuriame buvo pažymėta, kad „Draugo“ pastatas yra parduodamas. Prašoma kaina – 3,5 milijonų dolerių („Draugui“ kaina yra su nuolaida). Tėvai marijonai yra priversti parduoti visą nuosavybę, taip pat ir vienuolyną, nes jiems tenka sumokėti draudimą, išlaikyti senus ligonius kunigus, 23 naujus seminaristus ir provinciją Pietų Amerikoje. Provincijolas aiškiai pasakė, kad 2009 m. vasario mėn. pabaigoje jis išjungs vandenį, elektrą ir užrakins duris. Lietuvių katalikų spaudos draugijos direktoriai svarsto dienraščio periodiškumo klausimą – mažėja prenumeratorių, o jaunesnieji lietuviai, čia gimę ar naujai atvykę iš Lietuvos, laikraščio neprenumeruoja. Ketinama leisti tik 3 laidas per savaitę. Pirmiausia tenka susirasti naują vietą redakcijai ir administracijai. Nesvarbu, kurioje pastogėje „Draugas“ įsikurs, jo leidimas nebus sustabdytas. „Draugas“ eis ir toliau, tik gal ne dienraščiu. Draugo fondas yra vienintelis „Draugo“ rėmėjas, ir tik Draugo fondo dėka dienraštis sulaukė šimtmečio. Per 17 metų Draugo fondas „Draugo“ leidybą yra parėmęs daugiau kaip vienu milijonu dolerių, – sako M. Remienė.